
FONDUL ROMÂN DE DEZVOLTARE SOCIALĂ

RAPORT ANUAL DE ACTIVITATE - 2013 -

CUPRINS

1. MANAGEMENTUL GENERAL AL ORGANIZAȚIEI	3
1.1. Obiectivele majore ale anului 2013	3
1.2. Managementul general al programelor și relația cu alte entități	4
1.3. Activitatea sucursalelor FRDS	7
1.4. Monitorizarea și evaluarea rezultatelor FRDS	10
1.5. Alocarea bugetară și absorbția fondurilor	12
2. IMPLEMENTAREA PROIECTELOR FINANȚATE	13
2.1. Privire generală	13
2.2 Lansarea de noi apeluri pentru propuneri de proiecte	14
2.3. Monitorizarea proiectelor aflate în implementare. Furnizarea asistenței tehnice/ supervizării necesare beneficiarilor	15
2.4. Activități de control de teren	18
3. DEZVOLTAREA CAPACITĂȚII COMUNITĂȚILOR FINANȚATE ȘI A PROMOTORILOR DE PROIECTE	19
3.1. Furnizarea de servicii de facilitare comunitară și de help-desk de birou	19
3.2. Sprijinirea acțiunilor de monitorizare și evaluare participativă (MEP)	20
3.3. Facilitarea schimbului de experiență și dezvoltarea de relații de colaborare. Acțiuni complementare în cadrul Programului CORAI	21
3.4. Sesiuni de instruire adresate beneficiarilor, colaboratorilor și personalului FRDS	24
3.5 Relații bilaterale cu entități din Statele donatoare	24
4. PROIECTE FINANȚATE DIN FONDURI PRIVATE	25
5. OBIECTIVELE ANULUI 2014	25
ANEXĂ	26
PROIECTE FINANȚATE PRIN PIP	26

---

1. MANAGEMENTUL GENERAL AL ORGANIZAȚIEI

1.1. Obiectivele majore ale anului 2013

Activitatea FRDS în anul 2013 s-a concentrat pe continuarea implementării proiectelor din cadrul Programului de Intervenții Prioritare (PIP), un program de mare anvergură și aflat în fază avansată de implementare, precum și pe pregătirea pentru demararea Programului RO 10 „Copii și tineri aflați în situații de risc și Inițiative locale și regionale pentru reducerea inegalităților naționale și pentru promovarea incluziunii sociale” (CORAI), program ce urmează a se derula în cadrul Mecanismului Financiar SEE 2009 – 2014.

PIP. Din punct de vedere al Programului de Intervenții Prioritare (PIP), anul 2013 a fost planificat să fie anul finalizării tuturor proiectelor care se mai aflau în implementare și al implicării active în orientarea entităților implicate în incluziunea socială către noi surse de finanțare pentru comunitățile de romi.

Având în vedere fondurile insuficiente, mai ales în prima jumătate a anului 2013, accentul activităților s-a mutat de pe derularea în ritm susținut a proiectelor aflate în finanțare, pe încetinirea controlată a acestora, pe medierea relațiilor dintre Agenții de Gestione responsabili pentru implementarea proiectelor și firmele angajate pentru realizarea obiectivelor din cadrul acestora (pentru care întârzierea plăților privind lucrările realizate constituia motiv de tensiuni și nemulțumiri), precum și pe păstrarea unui anumit de nivel de încredere la nivelul beneficiarilor, nemulțumiți, la rândul lor, de nefinalizarea la timp a activităților propuse în cadrul proiectelor, întârzierea plăților privind serviciile, furnizarea bunurilor și în mod deosebit a plății execuției lucrărilor de construcții.

Cele două obiective majore avute în vedere prin PIP, respectiv finalizarea proiectelor la termen și atragerea de noi resurse financiare destinate comunităților de romi, au fost în consecință re poziționate în concordanță cu situația descrisă mai sus.

Finalizarea proiectelor în derulare. Principalul obiectiv urmărit de FRDS în cadrul PIP, în anul 2013, a fost asigurarea implementării și închiderii în bune condiții și la termen a cât mai multor proiecte integrate finanțate prin PIP, în condițiile în care termenul de închidere a Programului stabilit prin amendarea Acordului de Împrumut este 30 iunie 2014. Astfel, s-a urmărit în principal asigurarea finanțării necesare finalizării majorității activităților planificate în cadrul proiectelor, oferirea de sprijin comunităților locale în implementarea și închiderea acestora, predarea obiectivelor realizate autorităților locale și comunităților, respectiv creșterea capacității actorilor locali de a asigura sustenabilitatea rezultatelor proiectelor finanțate prin Program și de a se auto-organiza în scopul rezolvării și a altor probleme cu care se confruntă la nivel comunitar, prin alocarea de resurse proprii/ locale sau atragerea de noi finanțări.

Identificarea noilor oportunități de finanțare pentru comunitățile de romi. În paralel, s-au continuat demersurile de colaborare cu Ministerul Fondurilor Europene și donatorii interesați de incluziunea socială a grupurilor dezavantajate. Astfel, FRDS a desfășurat activități de promovare, atât în fața donatorilor existenți în domeniu (Norvegia, Spațiul Economic European - SEE, Ambasada Elveției, Banca Mondială etc), cât și în rândul publicului larg, astfel încât experiența în cadrul PIP și performanțele sale să poată fi valorificate în beneficiul categoriilor sociale aflate în situație de risc.

CORAI. În calitate de Operator de Program desemnat pentru implementarea Programului RO10 „Copii și tineri aflați în situații de risc și inițiative locale și regionale pentru reducerea inegalităților naționale și pentru promovarea incluziunii sociale” (CORAI), program ce se derulează în cadrul Mecanismului Financiar SEE 2009 - 2014, FRDS s-a concentrat pe parcursul anului 2013 asupra a două obiective majore: îmbunătățirea propunerii de program în urma observațiilor primite din partea finanțatorilor, în scopul creării premiselor necesare aprobării cât mai urgente a acesteia, respectiv lansarea Programului și a primelor apeluri de propuneri de proiecte, în conformitate cu angajamentele asumate prin Acordul de Program.

Îmbunătățirea propunerii de program, în vederea aprobării acesteia de către finanțatori. După depunerea propunerii de program, în noiembrie 2013, OP a primit mai multe solicitări de clarificări de la Oficiul Mecanismului Financiar (OMF). Solicitățile au vizat aspecte legate de planul de comunicare, cronologia activităților, indicatorii de monitorizare, costurile eligibile, cofinanțarea la nivel de proiect etc. FRDS a răspuns în timp util tuturor acestor solicitări, agreând cu experții SEE forma finală a propunerii de program, care a fost aprobată pe 16 iunie 2013. Întârzierea aprobării propunerii s-a datorat și întârzierilor intervenite în finalizarea și depunerea proiectului predefinit, în ciuda monitorizării atente a procesului de elaborare și depunere a acestuia, respectiv sprijinului direct oferit de FRDS inițiatorilor în vederea depunerii cât mai rapide a acestuia la OMF. Cu toate eforturile, proiectul predefinit a fost transmis OMF abia la data de 10 iunie, cauzând întârzieri importante în aprobarea programului.

Lansarea Programului și a primelor apeluri de propuneri de proiecte. Deși aprobat oficial la mijlocul lunii iunie, Programul a început efectiv în octombrie 2013, după ce au fost rezolvate toate chestiunile de natură legislativă la nivel național. Conferința de lansare oficială a Programului a avut loc pe 17 decembrie. Tot în decembrie au fost lansate și 3 din cele 4 apeluri de propuneri de proiecte planificate în cadrul Programului, respectiv: „Local” (schema de granturi mici), apel axat pe finanțarea de proiecte dezvoltate la nivel local/ comunitar și adresate preponderent populației de etnie romă, „Sinergii pentru viitor – copii în situații de risc” și „Sinergii pentru viitor – tineri în situații de risc”, ultimele două sprijinind proiecte mari, dezvoltate la nivel județean/ municipal, regional sau național, pentru un număr mare de beneficiari, inclusiv de etnie romă, care trăiesc într-un mediu multicultural și se confruntă cu marginalizarea și, uneori, cu discriminarea.

Proiectul predefinit intitulat „Întărirea măsurilor anti-discriminatorii la nivel național, prin largă participare a profesioniștilor și a societății civile”, înaintat de Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării în calitate de Promotor, în parteneriat cu Consiliul European, a fost evaluat de FRDS în decembrie 2013. Punctul Național de Contact a notificat Comitetul Mecanismului Financiar privind rezultatul pozitiv al evaluării. Proiectul va contribui la dezvoltarea strategiei naționale pentru prevenirea și combaterea discriminării în perioada 2014 – 2020 și va spori nivelul de conștientizare privind noile provocări în dinamica fenomenului discriminării în societatea românească, atât la nivel național, cât și la nivel local.

1.2. Managementul general al programelor și relația cu alte entități

PIP. Principalele direcții în care s-a acționat în anul 2013 la nivelul managementului Programului în cadrul PIP au fost:

1. managementul granturilor;
2. dezvoltarea capacității beneficiarilor de a implementa proiecte integrate;
3. monitorizarea și evaluarea rezultatelor Programului;

-
4. dezvoltarea relațiilor cu finanțatorii și organizațiile partenere;
  5. contribuția la incluziunea socială a romilor.

Intensificarea eforturilor pentru finalizarea la timp a tuturor proiectelor PIP și utilizarea, pe cât se poate, a economiilor pentru extinderea sau îmbunătățirea obiectivelor realizate prin intermediul acestor proiecte a reprezentat principala preocupare a managementului FRDS și în anul 2013. Concentrarea activităților supervisorilor FRDS asupra demersurilor de finalizare și închidere a proiectelor, în paralel cu suportul tehnic oferit și cu activitățile ce țin de dezvoltarea capacității beneficiarilor de a iniția și dezvolta proiecte, monitorizarea atentă a procesului de implementare de la nivel central, efectuarea controalelor de teren, inclusiv prin mobilizarea sucursalelor FRDS, nu au fost însă de ajuns pentru atingerea acestui obiectiv. Astfel, pentru închiderea ultimelor 36 de proiecte, FRDS a fost nevoit să se alăture celorlalte entități care gestionează componentele Proiectului de Incluziune Socială și să solicite Băncii Mondiale prelungirea perioadei de implementare a Programului. Cauzele prelungirii țin în special de acumularea în timp a unor întârzieri la plata tranșelor, datorită insuficienței fondurilor puse la dispoziția FRDS pentru implementarea PIP în ultimii 3 ani, fapt ce a avut ca repercusiune încetinirea ritmului de implementare a proiectelor.

În condițiile în care suplimentarea fondurilor pentru proiecte din partea MFP a avut loc abia în ultima parte a anului, managementul bazat pe distribuirea resurselor pe baze obiective, în mod transparent, precum și comunicarea intensă cu beneficiarii de granturi au condus la diminuarea efectelor negative produse de insuficiența fondurilor și la păstrarea unei relații de bună colaborare.

În anul 2013 a avut loc o misiune de evaluare a stadiului implementării PIP, realizată de reprezentanți ai Băncii Mondiale. De asemenea, au fost organizate, trimestrial, întâlniri de monitorizare, împreună cu Banca Mondială și Ministerul Finanțelor Publice, pentru discutarea problemelor în implementare și a alocărilor bugetare pentru proiectele în derulare.

FRDS a colaborat pe linie instituțională, printre alții, cu Agenția Națională pentru Romi (ANR), în calitatea sa de agenție implicată în elaborarea strategiilor și politicilor pentru romi, cu Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale (MMFPS), ca instituție care derulează o componentă importantă în cadrul SIP, cu organizațiile neguvernamentale implicate în derularea proiectelor și cu grupurile de inițiativă create în comunitățile de romi.

Cu ANR a fost menținută o legătura permanentă, inițiindu-se consultări pentru soluționarea problemelor identificate punctual la proiecte. De asemenea, ca membru al Comitetului de Monitorizare POSDRU, FRDS a făcut parte din *Grupul pentru revizuirea strategiei naționale pentru incluziunea romilor*, coordonat de ANR, unde a participat la întâlnirile organizate pentru identificarea celor mai potrivite soluții pentru creșterea impactului proiectelor și programelor destinate romilor, în special cele cu finanțare europeană (5 întâlniri).

De asemenea, în *procesul de pregătire a strategiei naționale pentru îmbunătățirea situației romilor*, FRDS a făcut comentarii și propuneri pe care le-a trimis ANR, în special pentru secțiunile privind educația (pentru care a coordonat activitatea sub-grupului de reprezentanți ai societății civile) și locuirea și a recomandat includerea în strategie a unor instrumente de lucru aplicate în programele FRDS, inclusiv în cadrul PIP.

CORAI. Principalele direcții în care s-a acționat în anul 2013 la nivelul managementului Programului CORAI au fost:

-
1. îmbunătățirea propunerii de program, în vederea aprobării, respectiv semnarea acordurilor de program și pregătirea implementării programului;
  2. promovarea, la nivel național, a Programului și apelurilor pentru proiecte;
  3. lansarea primelor 3 apeluri de proiecte și a apelului pentru cereri pentru fonduri bilaterale aferente Măsurii (a);
  4. dezvoltarea relațiilor cu finanțatorii, cu Statele donatoare, organizațiile partenere și potențialii beneficiari;
  5. contribuția la incluziunea socială a romilor;

Pentru definitivarea formatului apelurilor în cadrul programului finanțat prin Mecanismului Financiar SEE, FRDS a colaborat intens cu Ministerul Fondurilor Europene, FDSC, organizații neguvernamentale internaționale și locale, cu care a organizat întâlniri și consultări și a participat la întâlniri organizate de ambasade, Banca Mondială, organizații neguvernamentale care se ocupă de integrarea socială a grupurilor dezavantajate, prezentând experiența FRDS în domeniu și perspectivele viitoare de finanțare prin FRDS.

FRDS a dezvoltat propunerea de program în urma consultării mai multor organizații neguvernamentale și instituții publice interesate de program și cu partenerul din partea Statelor donatoare - Consiliul Europei. Pentru că nu a avut la dispoziție fonduri pentru organizarea de consultări la nivel național, regional sau local, FRDS a organizat mai multe reuniuni bilaterale cu organizații interesate în a contribui la elaborarea propunerii de program. Astfel, au fost organizate întâlniri cu ONG-uri care acționează în domeniul copiilor și tinerilor la risc și al incluziunii sociale a romilor (cum ar fi CRIPS, Romani Criss, Fundația Scheherazade, Salvați Copiii, Habitat for Humanity și Secretariado Gitano) și cu instituții publice (Oficiul Național pentru Adopții, Ministerul Justiției și Departamentul pentru Protecția Copilului, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării). În timpul întâlnirilor, participanții și-au exprimat opinia cu privire la conținutul schiței propunerii de program, astfel încât aceasta să răspundă cât mai bine nevoilor reale ale beneficiarilor preconizați.

Deși în Memorandumul de Înțelegere nu a fost inclus niciun proiect predefinit, pregătirea unui astfel de proiect a fost agreeată de finanțatori ulterior. Termenul limită inițial pentru depunerea proiectului predefinit a fost stabilit la 20 decembrie 2012, dar Promotorul de Proiect și partenerul său (CoE) nu au reușit să ajungă la o formă acceptabilă a acestuia, motiv pentru care s-a convenit depunerea ulterioară a acestuia. Proiectul a fost depus în luna noiembrie 2013.

Propunerea de program a fost aprobată de Comitetul Mecanismului Financiar (FMC) la data de 16 iunie 2013, fiind urmată de semnarea acordului de program între Ministerul Fondurilor Europene și FMC, la data de 26 septembrie 2013 și de semnarea acordului de implementare a programului, între Ministerul Fondurilor Europene și FRDS, la data de 30 septembrie 2013.

Lansarea oficială a Programului a avut loc în luna decembrie, când au fost lansate și primele 3 apeluri de proiecte, respectiv apelul pentru cereri pentru fonduri bilaterale aferente Măsurii (a). În vederea definitivării textului celor 3 apeluri de proiecte FRDS a organizat în luna noiembrie o sesiune de consultări cu ONG și alți factori interesați, activi în domeniul furnizării de servicii copiilor și tinerilor aflați în situații de risc, inclusiv copii și tineri de etnie romă, în scopul discutării principalilor parametri ai apelurilor: condiții de eligibilitate, aspecte legate de incluziunea romilor, condiții de acordare a finanțării etc. La această sesiune de consultări au participat, printre alții, mai multe ONG ale romilor sau entități care adresează problematica incluziunii romilor, precum Agenția Împreună, Amare Rromentza, Roma Education Fund Romania, Fundația Soros, Agenția Națională pentru Romi.

Tot în această perioadă, FRDS a definitivat principalele proceduri operaționale necesare implementării Programului, a elaborat un Plan privind incluziunea romilor prin intermediul Programului, respectiv a înaintat spre aprobarea FMC un Plan privind utilizarea fondurilor bilaterale, aceste două documente reprezentând condiționalități prevăzute în acordul de program.

În ceea ce privește colaborarea cu Consiliul Europei (CoE), partener în cadrul Programului, aceasta a decurs bine, CoE participând la două întâlniri ale Comitetului de Cooperare (organizate în iulie, respectiv noiembrie 2013), fiind consultat și implicat în luarea celor mai importante decizii legate de implementarea Programului. Pe tot parcursul derulării Programului, FRDS va menține o relație de cooperare constantă și activă cu CoE, acesta urmând a fi consultat în permanență cu privire la cele mai adecvate moduri de abordare a problemelor cu care se confruntă comunitățile de romi, a fi invitat să participe la întâlnirile Comitetului de Selecție, în calitate de organ consultativ, pentru a furniza feedback privind proiectele ce vor fi finanțate în scopul îndeplinirii obiectivelor Programului și pentru o mai bună abordare a problematicii comunităților de romi, și va fi informat cu regularitate asupra progresului atins în implementarea proiectelor și, eventual, invitat să participe la câteva misiuni de monitorizare la fața locului.

Menționăm, de asemenea, faptul că FRDS este membru al Comitetului Director al Programului „Fondul ONG”, finanțat tot prin intermediul Granturilor SEE 2009 – 2014 și gestionat de Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile (FDSC). În această calitate, pe parcursul anului 2013 FRDS a fost în permanentă consultare și cooperare cu FDSC în special în ceea ce privește problematica incluziunii romilor.

1.3. Activitatea sucursalelor FRDS

Pe parcursul anului 2013, activitatea celor două sucursale ale FRDS s-a concentrat în special asupra următoarelor 4 aspecte: (1) urmărirea stadiului și evaluarea procesului de implementare a proiectelor PIP din aria de acoperire a sucursalei; (2) promovarea rezultatelor proiectelor PIP finanțate în regiune; (3) coordonarea activității rețelelor de beneficiari funcționale la nivel regional în cadrul PIP; respectiv (4) promovarea, la nivel național, a Programului CORAI și a apelurilor pentru proiecte.

PIP. În cadrul PIP, sucursalele FRDS au derulat următoarele activități:

1.3.1 Sucursala Alba

Principala preocupare a Sucursalei Alba pe parcursul anului 2013 a fost aceea de a urmări și sprijini implementarea în bune condiții a proiectelor finanțate în aria sa de acoperire. În acest sens, personalul sucursalei a menținut o comunicare permanentă cu toate comunitățile care aveau proiecte în implementare, respectiv a monitorizat în permanență activitatea facilitatorilor din zona sa de acoperire, pentru a se asigura că aceștia intervin prompt și eficient în scopul susținerii și evaluării procesului de implementare a proiectelor de care răspund.

Cu ocazia celor 10 vizite efectuate în comunități pe parcursul anului 2013 (Blaj, Răchita, Veseuș, Cergău, Săliște, Alba Iulia, din județul Alba, Turda și Cămərașu din județul Cluj, Dobrești din județul Bihor, respectiv Brăteiu, din județul Sibiu) au fost purtate discuții cu membri ai grupurilor de inițiativă, ai grupurilor de coordonare a proiectelor și ai Unităților

---

Locale de Monitorizare (ULM). De asemenea, au fost purtate dialoguri cu primarii și coordonatorii proiectelor, precum și cu membrii comunităților. Obiectivele de mică infrastructură realizate în cadrul proiectelor (drumuri, centre multifuncționale, etc.) au fost văzute la fața locului, realizându-se fotografii și înregistrări video care au surprins realizările tehnice, dar și desfășurarea activităților sociale aflate în derulare.

Calitatea lucrărilor de infrastructură, stadiile de realizare, derularea activităților pe componenta de servicii sociale, atingerea indicatorilor asumați în cadrul proiectelor au fost obiective analizate în cadrul vizitelor. În același timp s-a acordat importanță evaluării modului în care au fost respectate criteriile de vizibilitate în promovarea proiectelor, urmărindu-se afișarea bannerelor și instalarea panourilor informative, editarea de materiale informative utilizate în derularea serviciilor sociale. S-a constatat existența avizării achizițiilor de către supervizorii FRDS precum și existența dosarelor de monitorizare ale ULM.

În scopul diseminării impactului PIP, în anul 2013 Sucursala Alba Iulia a redactat povestea de succes a proiectului „Îmbunătățirea situației romilor din Valea Naoiului” din Cămărașu, județul Cluj, în vederea realizării materialelor de promovare pentru PIP, respectiv a purtat discuții și a sprijinit comunitatea din Țețchea, județul Bihor, în vederea promovării proiectului ca model de bună practică. Culegerea de informații, date și materiale foto și/ sau video în vederea realizării materialelor de prezentare a rezultatelor PIP și a actualizării informațiilor postate pe site-ul: www.frds.ro a reprezentat o altă preocupare importantă a personalului Sucursalei Alba.

De asemenea, personalul sucursalei a oferit informațiile necesare beneficiarilor cu privire la oportunitățile oferite de componenta de asistență tehnică a PIP, precum și alte oportunități de finanțare care pot fi accesate de comunitățile de romi.

În fine, Sucursala Alba a organizat cea de-a cincea întâlnire a rețelei centrelor de zi și a centrelor sociale multifuncționale constituite la nivelul ariei de acoperire a sucursalei, a ținut permanent legătura cu membrii acestei rețele, furnizându-le informații relevante cu privire la liniile de finanțare active, precum și la alte oportunități care ar putea fi valorificate de aceștia în scopul susținerii sau dezvoltării activității proprii.

Prezentarea unor surse alternative de finanțare a reprezentat și unul dintre obiectivele celor două acțiuni privind schimbul de experiență și construirea de parteneriate derulate de Sucursala Alba Iulia în anul 2013.

1.3.2 Sucursala Iași

Pe parcursul anului 2013, reprezentantul regional al Sucursalei Iași, a menținut contactul cu comunitățile din regiunea Moldova în vederea cunoașterii stadiului de implementare a proiectelor PIP, pentru aceasta realizând inclusiv vizite de evaluare pe teren a activităților de implementare. Comunitățile vizitate au fost Bălușeni (județul Botoșani), Dragomirești (județul Vaslui), Ivănești (județul Vaslui) și Oșești (județul Vaslui). Acțiunile menționate au permis obținerea de informații referitoare la stadiul activităților de facilitare, relația facilitatorilor și supervizorilor FRDS cu Agenții de gestiune și cu membrii comunității, realizarea achizițiilor, calitatea lucrărilor și serviciilor propuse prin proiect etc.

În cadrul vizitelor au fost purtate discuții cu membri ai grupurilor de inițiativă, ai grupurilor de coordonare a proiectelor și ai Unităților Locale de Monitorizare (ULM). De asemenea, au fost purtate dialoguri cu primarii și coordonatorii proiectelor, precum și cu membrii comunităților.

Obiectivele de mică infrastructură realizate în cadrul proiectelor (drumuri, centre multifuncționale etc) au fost văzute la fața locului realizându-se fotografii și înregistrări video care au surprins realizările tehnice, dar și desfășurarea activităților sociale aflate în derulare.

Calitatea lucrărilor de infrastructură, stadiile de realizare, derularea activităților pe componenta de servicii sociale, atingerea indicatorilor asumați în cadrul proiectelor au fost obiective analizate în cadrul vizitelor. În același timp s-a acordat importanță evaluării modului în care au fost respectate criteriile de vizibilitate în promovarea proiectelor, urmărindu-se afișarea bannerelor și instalarea panourilor informative, editarea de materiale informative utilizate în derularea serviciilor sociale. S-a constatat existența avizării achizițiilor de către supervizorii FRDS precum și existența dosarelor de monitorizare ale ULM (în unele cazuri acestea au fost completate cu includerea unor documente lipsă). În cadrul proiectului din comuna Bălușeni (județul Botoșani), datorită întârzierilor în implementarea componentei MI a fost înregistrată scăderea încrederii membrilor comunității în realizarea obiectivului. Pentru restabilirea încrederii a fost recomandată o acțiune de informare în care să fie prezentat stadiul în care se află aceasta componentă, parametrii în care a fost reluat proiectul tehnic și cauzele generatoare a acestor schimbări, aspect care a determinat respectarea condițiilor asumate în proiect în ceea ce privește implicarea locuitorilor comunității în activitățile care au fost consemnate ca și contribuție locală. În ceea ce privește obiectivele de infrastructură (drumuri) au fost făcute recomandări cu privire la completarea cu balast a zonelor afectate de umiditatea din iarnă, efectuarea de lucrări de compactare și nivelare, activități eficiente a fi făcute în perioada în care umiditatea solului va avea coeficientul optim pentru asigurarea calității lucrărilor menționate.

Cu ocazia efectuării vizitelor de teren, dar și în cadrul discuțiilor telefonice purtate de reprezentantul Sucursalei Iași cu actori locali, au fost oferite informații despre programe de finanțare active în România, inclusiv despre iminenta lansare a Programului CORAI.

Prezentarea unor surse alternative de finanțare a reprezentat și unul dintre obiectivele celor două acțiuni privind schimbul de experiență și construirea de parteneriate derulate de Sucursala Iași în anul 2013 și prezentate la subcapitolul special dedicat acestui tip de demersuri (vezi Subcapitolul 3.3.1.).

În ceea ce privește diseminarea impactului PIP, în anul 2013 Sucursala Iași a susținut aceste demersuri prin:

- redactarea poveștii de succes a proiectului „Totul pentru o viață mai bună în comunitatea de romi Gulia” din comunitatea Gulia, orașul Dolhasca, județul Suceava;
- elaborarea de materiale de mediatizare pentru proiectele din comunele Băcești și Oșești (județul Vaslui), Vânători-Neamț (județul Neamț), Poduri (județul Bacău), orașul Dolhasca (județul Suceava);
- contactarea și transmiterea de informații despre proiecte către unele entități mass media, una dintre ele - „Evenimentul de Moldova” – publicând un articol în data de 11 martie 2013, articol care se regăsește și pe site-ul FRDS;
- recomandarea a două reprezentante ale populației de etnie romă din două comunități cu proiecte PIP (Comănești/ BC și Vânători-Neamț/ NT) pentru Gala Femeilor Rome, expertul rom din Comănești/ BC numărându-se printre cele 3 nominalizări;
- informarea reprezentanților din comunitățile PIP asupra oportunității de formare (cu acreditare CNA) în „Competențe antreprenoriale în economie socială” prin reprezentanța Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (UNDP). Astfel în perioada 20-22 martie 2013, în baza suportului acordat de reprezentantul Sucursalei

---

Iași a FRDS, la seminar au participat la cursul mai sus menționat și au absolvit cu certificare CNA, 10 reprezentanți de la 8 proiecte PIP.

CORAI. Cu ocazia efectuării vizitelor de teren, dar și în cadrul discuțiilor telefonice purtate de reprezentanții Sucursalelor Alba Iulia și Iași cu diverși actori locali, au fost oferite informații despre programul CORAI. Odată cu lansarea apelurilor de propuneri de proiecte, Sucursalele au activat ca help-desk regional, oferind răspunsuri și clarificări potențialilor Promotori de Proiecte și parteneri interesați să depună proiecte în cadrul Programului.

1.4. Monitorizarea și evaluarea rezultatelor FRDS

Procesul de monitorizare și evaluare a activității și mai ales a rezultatelor obținute de FRDS la nivelul fiecărui de program se bazează pe doi piloni principali: *sistemul de management al informației* (MIS), în care se stochează și care generează date referitoare la activitățile de dezvoltare comunitară, generarea, evaluarea, aprobarea și implementarea proiectelor integrate, managementul resurselor financiare și umane, achiziții / contractarea de servicii externe etc., respectiv *evaluările cantitative și calitative*, care se realizează fie intern, de către Departamentul Dezvoltare, Programare, Analiză, fie se contractează extern, pentru obținerea unei imagini cât mai obiective asupra impactului obținut de FRDS prin implementarea programelor sale.

1.4.1 Sistemul de Management al Informației (MIS)

În anul 2013 a fost demarat un proces complex de migrare a bazei de date MIS pe un nou server MS SQL (versiunea SQL Express 2012) întrucât vechiul server (MS SQL Server V7 din 1999) pe care funcționa era depășit, existând riscul pierderii datelor. Această migrare s-a realizat cu sprijinul unei echipe de 2 consultanți IT și a necesitat, pe lângă migrarea bazei de date, și adaptarea întregului MIS pentru a funcționa pe noul server SQL.

Pe parcursul întregului an s-au făcut verificări periodice privind consistența datelor din baza de date a sistemului și intervenții pentru remedierea inadvertențelor găsite.

De asemenea, în anul 2013 au fost achiziționate, instalate și configurate trei PC-uri și două imprimante, care asigură funcționalitatea MIS și actualizarea infrastructurii IT a FRDS.

1.4.2 Studii, analize, sinteze

PIP. Pentru documentarea rezultatelor de etapă ale PIP, echipa de monitorizare și evaluare din cadrul Departamentului Dezvoltare, Programare, Analiză (DPA) a FRDS a continuat culegerea și analiza datelor de teren necesare evaluării stadiului atingerii indicatorilor de rezultat ai programului. Culegerea datelor de teren a fost realizată de facilitatorii FRDS, în diverse stadii de implementare a proiectelor.

Astfel, cele 35 de comunități cu proiecte închise în anul 2013 au fost evaluate în vederea documentării progresului înregistrat în urma implementării proiectelor PIP, ceea ce a presupus aplicarea unui număr de 350 de chestionare (câte 10 pe comunitate), completarea a 35 de fișe ale comunităților de romi și a 35 de fișe ale comunităților învecinate.

De asemenea, având în vedere că și ultimul proiect, aflat încă în implementare la sfârșitul anului 2013, era în curs de închidere, au fost culese date și din această comunitate, astfel încât raportul de monitorizare a indicatorilor de performanță elaborat pe baza datelor culese din

comunitați reflectă situația finală privind atingerea obiectivelor Programului, la sfârșitul perioadei de implementare a acestuia.

Astfel, datele culese la nivelul tuturor celor 133 de proiecte finanțate prin PIP, în diferite etape de implementare a acestora, au documentat următorul *stadiu de atingere a indicatorilor PIP, la sfârșitul perioadei de implementare a Programului*:

Indicator	Țintă	31.12.2013
Procentul cu care s-a redus diferența dintre comunitățile de romi incluse în program și comunitățile învecinate, în ceea ce privește condițiile de viață, în urma derulării programului	20%	61,77%
Procentul de membri ai comunităților de romi (care au beneficiat de finanțare prin PIP) care declară că s-a produs o îmbunătățire a condițiilor minime de viață în urma derulării Programului	70%	73,84%
Procentul comunităților de romi ce au beneficiat de finanțare prin PIP care au acces la infrastructură îmbunătățită (ex: drumuri, sisteme de alimentare cu apă etc.) în urma derulării Programului	60%	82,71%
Procentul proiectelor pentru elaborarea cărora FRDS a oferit asistență de specialitate inițiatorilor și care s-au dovedit eligibile pentru fonduri UE	60%	100%
Procentul de membri ai comunităților de romi finanțate prin PIP care declară că proiectele finanțate de FRDS reflectă prioritățile comunității	60%	75,66%
Numărul de consultări anuale dintre membrii comunităților de romi finanțate prin PIP și autoritățile locale, care au avut în vedere satisfacerea nevoilor comunității	3	4,93

În același timp, o analiză realizată de DPA în anul 2013, referitoare la centre educative finanțate prin PIP, a arătat faptul că:

- din totalul de 133 de proiecte finanțate, 47 (35%) au vizat înființarea unor centre educative pentru copii și/sau tineri;
- numărul total de copii și/sau tineri care au beneficiat de servicii prin intermediul celor 47 de proiecte a fost de cca. 2.760, dintre care:
  - cca. 2.235 au beneficiat de servicii educative (de tip școala după școală, educație remedială etc.);
  - cca. 260 au fost informați/ consiliați pe teme de igienă și îngrijirea sănătății;
  - cca. 760 au fost implicați în activități socio-recreative, de educație non/informală (inclusiv excursii și tabere);
  - cca. 100 au fost implicați în activități artistice (formații instrumentale, echipe de dans);
  - cca. 200 au fost implicați în activități sportive;
- numărul de părinți/ tutori care au beneficiat de servicii (conștientizare/ consiliere pe teme legate de educație, de sănătate etc.) în cadrul acestor proiecte a fost de cca. 2.340;
- 27 dintre cele 47 de centre educative înființate prin proiectele PIP au fost componente ale unor centre multifuncționale, în cadrul cărora copiii, tinerii și/sau părinții lor și/sau alți membri ai comunității au mai putut beneficia de
  - serviciile unor puncte medicale (4 cazuri);
  - serviciile unor băi publice (două cazuri);
  - serviciile unor spălătorii (un caz), respectiv de servicii sau activități complementare precum:
    - campanii de educație pentru sănătate (în cazul a 20 de proiecte);
    - școala părinților/ servicii de consiliere pentru părinți (în cazul a 4 proiecte);

-
- campanii de promovare a educației (în cazul a 3 proiecte);
  - cursuri de muzică (grupuri instrumentale) și/sau de dans (în cazul a 5 proiecte);
  - cursuri IT (în cazul a 3 proiecte);
  - servicii de consiliere și orientare profesională pentru tineri și/sau adulți (în cazul a două proiecte);
  - cluburi/ activități sportive (în cazul a două proiecte);
  - educație pentru un mediu curat/ acțiuni de ecologizare (în cazul a două proiecte);
  - cursuri de educație civică (în cazul a două proiecte);
  - servicii de informare și consiliere (în cazul a două proiecte);
  - cursuri privind cultura și tradițiile romilor (în cazul unui proiect).

CORAI. Datorită faptului că nu au fost derulate activități relevante și nu au existat proiecte aprobate (apelurile fiind abia deschise), în cursul anului 2013 nu au fost inițiate nici activitățile de monitorizare a stadiului atingerii rezultatelor asumate în cadrul Programului. Acestea vor demara în cursul anului 2014 și se vor finaliza cu rapoarte semestriale de progres, elaborate pe baza indicatorilor de rezultat ai Programului.

1.5. Alocarea bugetară și absorbția fondurilor

PIP. De la începutul Programului și până la sfârșitul anului 2013, s-au cheltuit pentru activitățile PIP **16.869.658 de euro**, din care **12.976.178 de euro** (aproximativ 76,92%) reprezintă surse externe. Cheltuielile aferente anului 2013 au fost în valoare de **1.158.475 de euro**, din care **699.660 de euro** reprezintă surse externe.

Ponderea cheltuielilor cu proiectele din totalul cheltuielilor PIP pentru anul 2013 a fost de **66.59 %**, în timp ce ponderea cheltuielilor pentru creșterea capacității comunităților de a contribui la dezvoltarea locală (asistență tehnică pentru comunități și instruire pentru reprezentanții beneficiarilor) a fost de **4.46 %** din totalul cheltuielilor. La aceste costuri s-au adăugat costurile operaționale.

Fondurile alocate Programului au fost insuficiente în prima parte a anului 2013 față de ritmul implementării proiectelor, ceea ce a făcut dificilă planificarea exactă a sumelor aferente plăților către proiecte, conducând, în același timp, la nerespectarea graficelor de execuție a proiectelor și la nemulțumirea beneficiarilor. Dat fiind faptul că FRDS nu a beneficiat de un flux continuu al fondurilor alocate pentru finanțarea și finalizarea proiectelor în condiții optime, au fost semnalate o serie de solicitări din partea beneficiarilor de grant pentru prelungirea duratei de execuție a proiectelor.

Abia în trimestrul al IV-lea al anului 2013, prin rectificare bugetară, a fost mărit bugetul alocat FRDS pentru acest program (de la 2.901.000 de lei, la 6.567.000 de lei), măsură care a permis plata unui număr de 28 de tranșe către Agenții de Gestione. În acest sens, atât personalul FRDS, cât și reprezentanții acestuia în teritoriu au făcut eforturi însemnate pentru ca fondurile alocate să fie direcționate cu prioritate pentru plata proiectelor și a costurilor asociate acestora.

Astfel, din suma totală a Programului în valoare de **16.869.658,49 euro**, până la sfârșitul anului 2013, pentru cele **133** de proiecte aprobate a fost posibil să fie angajate sume în valoare totală de **14.157.440,29 euro**, din care **12.033.824,24 euro** reprezintă surse externe.

CORAI. Pe parcursul anului 2013 în cadrul Programului au fost efectuate doar cheltuieli de management, în valoare totală de **15.962,36** euro, reprezentând cheltuieli de organizarea a Conferinței de lansare a programului (12.836,6 euro), respectiv a seminarului pe tema dezvoltării comunitare în comunitățile de romi (3.125.76 euro).

2. IMPLEMENTAREA PROIECTELOR FINANȚATE

2.1. Privire generală

PIP. La 31 decembrie 2012, erau închise 97 de proiecte integrate. Pe parcursul anului 2013 FRDS a reușit închiderea unui număr total de 23 de proiecte, la sfârșitul anului rămânând deschise 13 proiecte, din care 10 proiecte cu plățile încheiate și în procedură de închidere.

Astfel, din punct de vedere al stadiului implementării, situația proiectelor finanțate prin PIP era, la sfârșitul anului 2013, următoarea:

	Cu plăți încheiate	Închise	Total proiecte
Număr de proiecte	13 (din care 3 proiecte au activități în derulare, susținute din contribuția proprie la proiect)	120	133

Prin proiectele închise până la sfârșitul anului 2013, FRDS a reușit să schimbe modul de viață pentru **53.168** de **persoane de etnie romă**, prin reabilitarea a **89 kilometri de drum** și a **3 poduri**, prin construirea a **17,93 kilometri de rețea de distribuție a apei potabile**, prin realizarea a **două lucrări hidrotehnice de mică anvergură**, prin reabilitarea a **19 clădiri de interes comunitar**, prin înființarea a **31 de centre multifuncționale**, a **16 centre de zi pentru copii**, a **16 centre culturale sau cluburi**, prin organizarea a **14 servicii de informare și consiliere**, **54 de servicii de promovare și îngrijire a sănătății** (băi publice, puncte medicale, campanii de sănătate), respectiv prin derularea a **21 campanii legate de protecția mediului**.

Monitorizarea implementării proiectelor finanțate a fost în sarcina compartimentului operațional, sprijinit în acest demers de celelalte departamente/ compartimente ale FRDS (financiar, achiziții, juridic etc.), precum și de cele două sucursale.

Obiectivul principal al anului 2013 a fost acela de aducere a proiectelor în stadii cât mai avansate de implementare și închiderea majorității proiectelor.

CORAI. La sfârșitul anului 2013 nu existau proiecte aprobate în cadrul Programului. În cadrul acestui Program se estimează că vor fi finanțate cel puțin 100 de proiecte, astfel:

Apelul	Suma totală alocată (Euro)	Valoarea medie (Euro/proiect)	Număr estimat de proiecte ce vor putea primi finanțate
Local	5.176.471	129.411	40
Sinerгии pentru viitor - copii în situații de risc	7.058.823	364.705	35
Sinerгии pentru viitor - tineri în situații de risc	5.705.882		
Coerent	4.458.598	178.344	25
TOTAL	22.799.764	227.997,6	100

Programul prevede, de asemenea, fonduri pentru finanțarea unui proiect predefinit, intitulat „Întărirea măsurilor antidiscriminare la nivel național, printr-o participare largă a profesioniștilor și a societății civile”. Promotorul de Proiect este Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, iar Partenerul de Proiect din partea Statelor Donatoare este Consiliul European. Valoarea proiectului este de 399.990 Euro. Proiectul va contribui la dezvoltarea strategiei naționale de prevenire și combatere a discriminării pentru perioada 2014-2020, în concordanță cu standardele europene relevante, și la creșterea nivelului de conștientizare privind noile provocări legate de dinamica fenomenului discriminării în societatea românească, atât la nivel național, cât și la nivel local.

Potrivit estimărilor FRDS, primele proiecte (depușe în cadrul apelului Local) urmează a fi aprobate în luna iunie 2014, iar ultimele în luna septembrie 2014.

2.2 Lansarea de noi apeluri pentru propuneri de proiecte

PIP. Nu a fost cazul, programul fiind în curs de închidere.

CORAI. În cursul anului 2013 au fost lansate trei apeluri pentru propuneri de proiecte în cadrul Programului, și anume:

1. Apelul Local, lansat pe 10 decembrie 2013 - este o schemă de granturi mici (40.000 - 200.000 Euro per proiect) și se adresează copiilor și tinerilor aflați în situații de risc, care trăiesc în comunități din zone rurale sau urbane de dimensiuni medii și mici (unități administrative cu cel mult 15.000 de locuitori), cu populație de romi numeric relevantă, ce se confruntă cu probleme economice și sociale. Obiectivul apelului este de a finanța măsuri integrate, concentrate la nivel local/comunitar, care să conducă la îmbunătățirea accesului copiilor și tinerilor aflați în situații de risc la servicii de educație formală și non-formală. Suma totală alocată pentru acest apel este de 5.176.471 Euro. Se estimează că vor putea primi finanțare în cadrul schemei de granturi mici aproximativ 40 de proiecte.

2. Apelul Sinergii pentru viitor – copii în situații de risc, lansat pe 18 decembrie 2013, având ca grup țintă principal copiii vulnerabili/ aflați în situații de risc și fiind orientat pe proiecte care propun măsuri concrete și eficiente pentru creșterea bunăstării acestora, prin educație și suport social.

3. Apelul Sinergii pentru viitor – tineri în situații de risc, lansat pe 18 decembrie 2013, având ca grup țintă tinerii vulnerabili/ aflați în situații de risc și fiind concentrat pe susținerea măsurilor care conduc la o mai bună integrare socială și profesională a acestora.

Aceste ultime două apeluri au în vedere proiecte de anvergură (200.000 – 600.000 Euro per proiect), dezvoltate la nivel județean/municipal, regional sau național, orientate să rezolve probleme sistemice, pentru un număr mare de beneficiari, inclusiv romi, care trăiesc într-un mediu multicultural, sunt confrunțați cu marginalizarea și, uneori, discriminarea.

Suma totală alocată pentru aceste două apeluri este de 12.764.705 Euro (din care 7.058.823 Euro pentru runda adresată copiilor și 5.705.882 Euro pentru runda adresată tinerilor), estimându-se finanțarea a circa 35 de proiecte, cumulată pe ambele apeluri.

În luna martie 2014 va fi lansat ultimul apel planificat în cadrul Programului, Apelul Coerent. Acest apel are în vedere susținerea inițiativelor concrete de reducere a inegalităților la nivel

național și de îmbunătățire a măsurilor antidiscriminare, dezvoltate prin cooperarea actorilor sociali de la nivel local și regional. Apelul vizează proiecte de dimensiuni medii (100.000 – 300.000 Euro per proiect) care urmăresc combaterea excluziunii sociale în rândul persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile. Suma totală alocată pentru acest apel este de 4.458.598 Euro și se estimează finanțarea a circa 25 de proiecte.

2.3. Monitorizarea proiectelor aflate în implementare. Furnizarea asistenței tehnice/ supervizării necesare beneficiarilor

PIP. Activitatea compartimentului operațional a inclus coordonarea activității unui număr de 21 de supervizori activi în anul 2013 (specialiști pe componentele de mică infrastructură, respectiv servicii sociale), cu care monitorii proiectelor au lucrat în strânsă colaborare pentru urmărirea în teren a activității proiectelor.

Îndeplinirea obiectivului stabilit s-a realizat în primul rând prin amplificarea activităților de sprijin și supervizare tehnică acordate beneficiarilor prin intermediul supervizorilor. Astfel, pe parcursul anului 2013, au fost efectuate 104 vizite de supervizare, din care 55 pe componenta/ele de mică infrastructură și 49 pe componenta/ele de servicii sociale.

	Pe componenta MI	Pe componenta SSC	Total
Număr de vizite de supervizare	55	49	104
Număr tranșe plătite			28

Scopul acestor vizite de supervizare a fost, printre altele:

- verificarea stadiului de implementare a proiectelor, precum și a calității lucrărilor efectuate/serviciilor acordate beneficiarilor;
- avizarea rapoartelor periodice ale Agențiilor de Gestiune a proiectelor pentru a putea decide eliberarea tranșelor următoare necesare continuării/ finalizării proiectelor;
- clarificarea și soluționarea problemelor care au intervenit pe parcursul implementării, inclusiv identificarea și soluționarea problemelor de ordin comunitar, în strânsă colaborare cu facilitatorii FRDS (spre exemplu, implicarea redusă a echipei de coordonare sau a membrilor comunității în implementarea activităților proiectului, comunicarea/ colaborarea defectuoasă între parteneri etc);
- analiza cererilor de aprobare a lucrărilor suplimentare, în contextul realizării unor economii la nivelul proiectelor;
- analiza cererilor de prelungire și aprobarea prelungirii duratelor de implementare a proiectelor, datorită faptului că, FRDS nu a avut fonduri în prima parte a anului pentru eliberarea tranșelor către proiecte;
- urmărirea respectării de către Agenții de Gestiune a instrucțiunilor privind promovarea rezultatelor proiectelor;
- închiderea proiectelor și preluarea gestiunii lor la nivel local (de obicei, de către autoritățile locale).

În general, problemele întâmpinate în implementarea proiectelor integrate s-au referit la:

- necesitatea prelungirii duratei acordului de grant la nivelul proiectelor având în vedere întârzierile înregistrate în furnizarea plății tranșelor din grant (la care se adaugă gestiunea relației cu Agenții de Gestiune în condițiile în care aceștia erau presați de furnizorii nemulțumiți din cauza întârzierilor);

- acordarea de sprijin și asistență echipelor de implementare pentru rezolvarea unor probleme punctuale (de exemplu, modalități de preluare a costurilor cu salariile profesioniștilor angajați în proiectele PIP de către autoritățile locale în contextul în care existau prevederi de restricție a angajărilor, etc.).

Peste 33% din proiectele aflate în finanțare au solicitat realizarea unor lucrări suplimentare prin utilizarea economiilor realizate în cadrul bugetului proiectului, economii rezultate în urma unui management eficient al fondurilor, dar și ca urmare a primirii fondurilor la un curs valutar favorabil. Lucrările suplimentare s-au referit în special la extinderi ale obiectivelor inițiale și au avut în vedere consolidarea și extinderea beneficiilor realizate prin proiect în scopul îmbunătățirii calității vieții beneficiarilor. Acest lucru a însemnat realizarea de către Agentul de Gestione a unei documentații tehnice specifice privind lucrările solicitate, analiza documentației de către compartimentul operațional, inclusiv analiza oportunității execuției lor și analiza bugetului proiectului însoțită de o notă de fundamentare, înaintarea cererii spre analiză (aprobare sau respingere, după caz), de către monitor sau de către conducerea executivă a FRDS sau de către Consiliul Director al FRDS, conform prevederilor aplicabile ale Manualului de Operare.

Deoarece satisfacția beneficiarilor este un factor important al succesului unui proiect, FRDS monitorizează constant acest indicator în raport cu activitățile și rezultatele proiectelor. Astfel, prin contactul permanent al compartimentului operațional și al supervizorilor cu membrii echipelor de implementare a proiectelor PIP și cu reprezentanții comunităților de romi (în special cu membrii grupului de inițiativă), aceștia sunt consultați și încurajați să își exprime părerile/opiniile cu privire la diverse aspecte legate de proiect (cum ar fi: calitatea lucrărilor executate, calitatea și necesitatea serviciilor sociale furnizate, comunicarea între parteneri, participarea la activitățile proiectului, utilizarea economiilor aferente bugetului proiectului pentru îmbunătățirea activităților proiectului, etc.).

Preluare din ziarul local „Ialomita”, articol de Oana Șerban, 19.02.2013

Proiectul PC0127 „Centru multifuncțional” în cartierul Bora, municipiul Slobozia, județul Ialomita

„Aș putea spune că în Bora se continuă o poveste de succes în demersurile pe care noi, ca organizație și persoane dăruite unei cauze, le realizăm în sensul incluziunii unor oameni care aparțin unor categorii sociale și etnice defavorizate. Ceea ce s-a realizat aici este un pas în față pentru demersurile pe care noi le vom face în continuare”, a precizat inspectorul școlar pentru problemele educaționale ale romilor, Sandu Ion.

„Dacă noi am umblat până acum numai la partea materială și am investit în infrastructură cu apă, gaze și drumuri, a venit vremea să umblăm și la partea spirituală. Sperăm că acesta este un mic și prim pas către emancipare, pentru că foarte mulți copii romi merg la școală, la grădiniță, au cabinet medical și astfel încercăm să-i atragem în număr cât mai mare.”, spunea primarul municipiului Slobozia, Alexandru Stoica. la inaugurarea centrului.

<http://www.ziarulialomita.ro/index.php?action=view&articol=22244>

Implicarea membrilor comunității în realizarea activităților și informarea lor, pas cu pas, cu privire la derularea proiectelor PIP au generat și alte beneficii, cum ar fi: conștientizarea

---

importanței participării, chiar și voluntare, la activități de interes comun, dar mai ales conștientizarea necesității de a contribui la păstrarea rezultatele proiectelor.

*Preluare din **Procesul-verbal** al întâlnirii grupului de coordonare a proiectului cu membrii comunității*

Proiectul PC0135 „Roma Baxatale”, din Petelea, județul Mureș

Moldovan Călin Filip, voluntar: „Este un lucru extraordinar ce se întâmplă în comunitatea noastră. Nu credeam că și voluntariatul poate fi o meserie.”

„Dacă noi am fost ajutați de FRDS, drept mulțumire ar fi păstrarea curățeniei, îngrijirea asfaltului, nu distrugerea, pentru că trebuie să le îngrijim că sunt pentru noi și copiii noștri.”

Un alt aspect monitorizat la nivelul proiectelor este acela al promovării rezultatelor obținute în urma realizării activităților planificate. Și în anul 2013, proiectele PIP au continuat să își facă cunoscute public rezultatele, prin diverse mijloace și canale (de exemplu, afișarea panourilor publicitare, lansarea unor comunicate de presă, organizarea unor conferințe de presă prilejuite de inaugurarea obiectivelor, elaborarea, publicarea și distribuirea unor materiale de informare și promovare, etc.). Ca urmare, implementarea proiectelor PIP este bine reflectată atât în presa locală, cât și în cea centrală (prin apariții la televiziuni naționale a unor reportaje legate de aceste proiecte). O reflectare a prezenței proiectelor PIP în mass media se regăsește și pe site-ul FRDS.

De asemenea, în anul 2013 proiecte PIP finanțate de FRDS au fost vizitate de reprezentanți ai Băncii Mondiale și, separat, ai Ambasadei Norvegiei la București, și au fost promovate pe site-ul Băncii Mondiale ca exemple de succes în domeniul incluziunii sociale în România (proiectul „Centru comunitar Obor Nou” implementat în cartierul Obor Nou, municipiul Călărași, județul Călărași) sau au fost premiate (proiectul „Centru comunitar de igienă și sănătate” implementat în municipiul Turda, județul Cluj).

Proiectul „Centru comunitar de igienă și sănătate” a câștigat premiul pentru cel mai bun proiect din domeniul serviciilor sociale pentru Regiunea de Nord-Vest la concursul național de proiecte organizat la Brașov de Administrația Publică Locală „**Cele bune să se-adune**”, ediția 2013, organizat de **Revista Română de Administrație Publică**. Mai multe detalii pot fi aflate aici: <http://turdanews.net/articole/administraie-local/27770-centrul-comunitar-de-igiena-si-sanatate-turda-cel-mai-bun-proiect-de-servicii-sociale.html>

CORAI. Pentru că până la sfârșitul anului 2013 nu au fost aprobate proiecte în cadrul Programului, nu au fost derulate nici activități legate de monitorizarea în teren a proiectelor. Pe parcursul anului 2013 FRDS a demarat însă elaborarea procedurii de monitorizare, conform căreia FRDS va monitoriza continuu proiectele aflate în implementare, prin verificarea rapoartelor prezentate de Promotorii de Proiecte, prin vizite de control la fața locului și prin verificarea financiară de conformitate. Procesul de monitorizare va presupune verificarea livrării produselor și serviciilor achiziționate în cadrul proiectului, a corectitudinii cheltuielilor declarate pe proiect, respectiv a conformității acestor cheltuieli cu regulile de finanțare ale Programului și cu normele naționale.

FRDS va dispune de o echipă de monitorizare, prin Departamentul Operațional, care va avea următoarele sarcini principale: elaborarea planurilor pentru monitorizare și verificare la fața locului, verificarea progresului proiectelor pe baza rapoartelor prezentate de PP în raport cu propunerile de proiect aprobate, verificările la fața locului, raportarea oricărei nereguli și/sau risc identificate etc.

După aprobarea proiectelor, fiecare proiect va fi atribuit unui ofițer de proiecte din cadrul Departamentului Operațional, care va fi responsabil de urmărirea proiectului și care va avea, totodată, rolul de a susține PP pe parcursul implementării proiectului. Ofițerii de proiecte vor urmări în principal aspecte tehnice și metodologice, achizițiile, indicatorii de proiect, aspectele financiare, satisfacția și participarea beneficiarilor, publicitatea proiectelor, aspectele transversale (egalitatea de șanse, mediu, etc.).

Specialistul în achiziții al FRDS va fi implicat, de asemenea, în monitorizarea proiectelor la birou, prin verificarea ex-post a documentelor privind respectarea cerințelor aplicabile privind achizițiile și prin acordarea de suport tehnic PP, la cerere și/sau prin organizarea unor seminarii/module de instruire pe tema achizițiilor.

2.4. Activități de control de teren

PIP. Bugetul insuficient a făcut ca o parte dintre activitățile de control de teren planificate în 2013 să nu poată fi realizate pentru a da prioritate plății tranșelor la proiecte. Totuși, pentru a asigura bunul mers al procesului de finanțare, s-au organizat acțiuni de control pe teren de către personalul permanent al FRDS în cazul a 10 proiecte PIP (selectate aleator, conform procedurii), urmărindu-se verificarea implementării proiectelor în linie cu procedurile aplicabile.

Astfel, echipele de control au verificat în principal aspecte care țin de managementul proiectului, aplicarea procedurilor de achiziții, managementul financiar al proiectelor, aspecte tehnice privind realizarea fiecărei componente a proiectelor integrate (mica infrastructură și serviciile sociale la nivel comunitar), colaborarea între parteneri și au transmis, acolo unde a fost cazul, recomandări de remediere a situației, urmărind ulterior rezolvarea neconcordanțelor identificate.

CORAI. Pentru că până la sfârșitul anului 2013 nu au fost aprobate proiecte în cadrul Programului, nu au fost derulate nici activități legate de controlul în teren al proiectelor. Pe parcursul anului 2013 FRDS a demarat însă elaborarea procedurii de control, conform căreia se vor efectua vizite pe teren la cel puțin 10% din proiecte, scopul verificărilor la fața locului fiind acela de a se asigura că proiectele sunt implementate în conformitate cu cerințele din Regulamentul SEE și ale Contractului de proiect. Vizitele de monitorizare a proiectelor vor avea în vedere în principal o analiză factuală a implementării proiectului, a cheltuielilor efectuate, precum și conformitatea acestora cu reglementările aplicabile.

Procentajul de 10% va include, de asemenea, proiectele cu un risc ridicat din punct de vedere financiar. Scopul verificării financiare va fi acela de a verifica respectarea Regulamentului SEE, de a identifica eventualele puncte slabe ale managementului financiar-contabil al proiectului sau ale procesului de audit al proiectului, de a preveni eventuala complicitate/situație de conflict între PP și auditul proiectului, de a face recomandări cu privire la îmbunătățirea managementului financiar și a raportărilor.

---

3. DEZVOLTAREA CAPACITĂȚII COMUNITĂȚILOR FINANȚATE ȘI A PROMOTORILOR DE PROIECTE

În general, în scopul creșterii capacității comunităților finanțate de a asigura în bune condiții implementarea proiectelor, respectiv sustenabilitatea pe termen lung a acestora, FRDS utilizează 4 instrumente diferite de intervenție: (1) furnizarea de servicii de facilitare comunitară, în cadrul PIP inclusiv pe perioada implementării proiectelor, în special pentru susținerea activităților locale de monitorizare și evaluare; (2) formarea beneficiarilor și a specialiștilor implicați în sprijinirea lor, în scopul implementării în bune condiții a proiectelor; (3) facilitarea dezvoltării de relații de colaborare, a schimbului de experiență și a transferului de bune practici între/ pentru beneficiari, respectiv, exclusiv în cazul Programului CORAI, (4) facilitarea dezvoltării de relații bilaterale de colaborare între entități eligibile din România și entități eligibile din Statele donatoare.

3.1. Furnizarea de servicii de facilitare comunitară și de help-desk de birou

PIP. Pe parcursul anului 2013, au fost continuate activitățile de facilitare de implementare în toate cele 36 de comunități de romi în care proiectele PIP nu au fost închise. Principalele activități derulate de facilitatori în aceste comunități, pe parcursul procesului de implementare, au fost cele de oferire de sprijin în organizarea și derularea activităților de monitorizare și evaluare participativă. La aceste activități s-au adăugat cele de culegere a datelor necesare pentru documentarea progresului programului și pentru evaluarea impactului activităților derulate prin PIP (vezi Monitorizarea și evaluarea rezultatelor Programului).

CORAI. Pe lângă serviciile help-desk de birou, în exclusivitate în cadrul schemei de granturi mici a Programului, FRDS și-a propus să furnizeze, de asemenea, servicii de help-desk de teren, prin facilitare comunitară, activitate derulată pe perioada de pregătire a proiectelor ce urmează a fi depuse de Promotorii de Proiect în cadrul schemei de granturi mici Local.

Prin furnizarea serviciilor de facilitare comunitară, FRDS țintește următoarele obiective:

- să faciliteze accesul tuturor actorilor locali interesați să depună un proiect în cadrul schemei de granturi mici (autorităților locale, în calitate de potențiali Promotori de Proiecte, comunităților de romi în calitate de parteneri, altor factori locali) la informațiile și datele necesare pentru luarea unei decizii în cunoștință de cauză în ceea ce privește depunerea unui proiect eligibil prin Mecanismul Financiar al SEE (servicii personalizate de tip help-desk, furnizate la nivel comunitar);
- să ofere asistență comunităților de romi interesate să depună un proiect, în procesul de evaluare a nevoilor, de stabilire a priorităților și de constituire a grupului de inițiativă;
- să sprijine actorii locali (în special autoritățile locale și comunitățile de romi) în încheierea de parteneriate relevante, cu scopul de a crește impactul proiectului și sustenabilitatea acestuia;
- să ofere suport Promotorului de Proiect și partenerilor săi în schițarea activităților proiectului și să le ofere informațiile necesare în vederea elaborării și depunerii proiectului (servicii help-desk de teren).

Serviciile de facilitare comunitară sunt furnizate exclusiv la cererea Promotorilor de Proiect eligibili în cadrul schemei de granturi mici Local, respectiv a „unităților administrativ-teritoriale ale comunelor sau orașelor mici (sub 15.000 de locuitori) pe raza cărora se află comunitatea / comunitățile de romi beneficiară / e, reprezentate de primar”.

Promotorii de Proiecte eligibili în cadrul schemei de granturi mici Local au putut depune cereri de facilitare comunitară imediat după lansarea apelului de propuneri de proiecte Local,

---

respectiv începând cu data de 10 decembrie 2013. Până la finele perioadei de raportare s-a depus un număr de 26 de cereri de facilitare comunitară. Se vor mai putea depune cereri până la data de 26.01.2014, respectiv cu cel târziu 30 de zile calendaristice înaintea termenului limită anunțat pentru depunerea proiectelor în cadrul acestui apel de propuneri de proiecte (25.02.2014).

Pe lângă serviciile de facilitare comunitară, potențialii beneficiari ai programului au beneficiat începând cu data lansării apelurilor și de servicii clasice de help-desk „de birou”, furnizate de experți ai OP din București, Alba Iulia și Iași. Aceștia au oferit răspunsuri și clarificări pe marginea tuturor întrebărilor primite prin telefon, e-mail sau în cadrul unor întâlniri directe, la sediul central sau al sucursalelor. În scurta perioadă scursă de la lansarea apelurilor și până la sfârșitul anului (ținând cont de perioada de vacanță), s-au primit un număr de 36 de cereri de clarificări (din care 21 la București, 10 la Iași și 5 la Alba - Iulia), operatorii help-desk oferind răspunsuri la un număr de 56 de întrebări.

Cele mai frecvente întrebări au vizat eligibilitatea solicitanților și a partenerilor acestora, eligibilitatea obiectivelor/ activităților (în special a celor de mică infrastructură), înființarea grupurilor de inițiativă din comunitățile de romi, serviciile de facilitare comunitară, activitățile bilaterale, cerințele pentru sustenabilitatea proiectului. Întrebările cele mai relevante au servit ca bază pentru revizuirea Ghidului solicitantului, asigurându-se în acest fel transparența clarificărilor oferite potențialilor solicitanți. De asemenea, cele mai frecvente și relevante întrebări și răspunsuri oferite au fost publicate pe site-ul web al OP, la adresa: [www.frds.ro/Granturile SEE / Întrebări și răspunsuri](http://www.frds.ro/Granturile_SEE/), rubrică ce a fost actualizată în mod regulat.

3.2. Sprijinirea acțiunilor de monitorizare și evaluare participativă (MEP)

Acest tip de servicii este furnizat exclusiv în cadrul PIP.

Procesul de monitorizare participativă urmărește implicarea membrilor comunității în evaluarea rezultatelor proiectului, și presupune sprijinul facilitatorilor pentru stabilirea de către comunitate a echipei de monitorizare (Unitatea Locală de Monitorizare/ ULM), a activităților ce vor fi urmărite și a planului de monitorizare, precum și pentru rezolvarea problemelor apărute în aplicarea planului.

La sfârșitul anului 2013, toate cele 133 de proiecte PIP finanțate erau evaluate la mijlocul perioadei de implementare¹, respectiv toate proiectele cu plăți încheiate erau evaluate la sfârșitul perioadei de implementare.

În general, procesul de monitorizare și evaluare a fost perceput pozitiv de membrii comunităților de romi iar ULM s-a preocupat de îndeplinirea responsabilităților asumate, majoritatea încercând să aprecieze în mod obiectiv gradul de realizare a obiectivelor (în măsura în care aspectele tehnice ale proiectului nu cereau cunoștințe de specialitate).

Pe de altă parte, evaluarea rezultatelor proiectelor, o dată cu închiderea acestora, a scos în evidență satisfacția majorității membrilor comunităților de romi, atât în ceea ce privește atingerea obiectivelor proiectului, cât și a modului în care acestea au fost implementate, deși s-a remarcat în continuare faptul că acestea au rezolvat doar o parte a problemelor cu care se confruntă aceste comunități și s-a exprimat dorința de a le fi rezolvate pe viitor și celelalte

---

¹ în această etapă, facilitatorul, împreună cu reprezentanții ULM și GP analizează modul în care s-au derulat activitățile de monitorizare și evaluare participativă și caută soluții de îmbunătățire a acestui demers

---

nevoi, considerate la fel de urgente. Imposibilitatea realizării unor lucrări de investiții (în infrastructură) de mai mare amploare sau la o calitate mai ridicată, datorită resurselor financiare limitate furnizate prin proiect, au reprezentat, de asemenea, aspecte aduse în discuție de reprezentanții comunităților de romi.

3.3. Facilitarea schimbului de experiență și dezvoltarea de relații de colaborare. Acțiuni complementare în cadrul Programului CORAI

Activitățile de schimb de experiență și constituire de parteneriate, grupate sub denumirea generică de activități de „rețele”, au ca scop schimbul de informații și experiență între actorii implicați în implementarea proiectelor finanțate, cu misiune și interese similare, în scopul creșterii capacității acestora de a asigura bunul mers și sustenabilitatea proiectelor.

PIP. Activitățile de tip rețea au continuat, și în anul 2013, la nivelul tuturor celor trei rețele regionale de beneficiari PIP din Moldova, Transilvania – Banat și Muntenia - Oltenia. Activitățile de rețea s-au derulat, în general, pe baza planului anual de dezvoltare. Lipsa resurselor financiare a împiedicat, însă, organizarea tuturor activităților propuse spre realizare pe parcursul anului 2013, prioritate având finanțarea derulării proiectelor.

3.3.1 În zona Moldova

În zona Moldova, au fost organizate, pe parcursul anului 2013, două întâlniri de rețea.

Cele trei obiective ale acțiunilor au fost:

- creșterea durabilității proiectelor prin realizarea schimbului de experiență între beneficiarii de proiecte PIP din regiunea Moldova;
- îmbunătățirea gradului de cunoaștere, valorificare a oportunităților de finanțare care pot contribui la dezvoltarea proiectelor;
- transfer de bune practici între beneficiarii PIP.

Prima întâlnire care s-a desfășurat în luna noiembrie, a fost găzduită de comuna Vânători-Neamț din județul Neamț pentru reprezentanții a 12 proiecte PIP (30 de persoane) aflate în implementare sau finalizate deja din județele Regiunii Nord-Est (Bacău, Botoșani, Neamț, Iași, Suceava și Vaslui).

Conform agendei de lucru, întâlnirea a avut patru componente:

- cunoașterea proiectului PIP implementat de parteneriatul format din grupul de inițiativă de romi din comuna Vânători-Neamț, județul Neamț și primăria comunei Vânători-Neamț, județul Neamț. Participanții la întâlnirea de rețea au participat la o întâlnire cu reprezentanții comunității de romi, cu cei ai APL și cu membri ai echipei de implementare, în care au fost scoase în evidență dificultățile întâlnite pe parcursul implementării proiectului, modalitățile de rezolvare a acestor probleme, rezultatele obținute prin derularea activităților și impactul în comunitate, unul dintre cele mai importante rezultate fiind decizia persoanelor de etnie romă de a-și înscrie/reînscrie copiii în sistemul de învățământ începând cu anul școlar 2014-2015. După întâlnirea desfășurată în incinta proaspăt inauguratului Cămin Cultural din comună, a urmat vizitarea băii publice din comuna Vânători-Neamț, județul Neamț.
- scurtă prezentare a proiectelor în cadrul întâlnirii, reprezentanții celor 12 proiecte participante oferind informații despre comună și comunitatea de romi, componenta de mică infrastructură și componenta socială a proiectului, beneficiari, rezultate și impactul asupra întregii populații a comunei, greutăți întâmpinate pe parcursul

---

implementării și modalități de rezolvare, sustenabilitate, relația cu echipa FRDS precum și alte comentarii.

- prezentarea informațiilor referitoare la Mecanismul Financiar al Spațiului Economic European (SEE) 2009-2014, Mecanismul Financiar Norvegian 2009-2014. Au fost prezentate informații despre aceste mecanisme, incluzând componentele ce vor fi derulate prin FRDS. S-a constatat interesul major pentru apelul Local, pentru componenta Activități bilaterale și componenta de facilitare, reprezentanții proiectelor urmând a urmări îndeaproape site-ul FRDS și a menține contactul cu reprezentantul regional FRDS Sucursala Iași.
- scurtă prezentare a ghidului D.M.I. 6.1. Economia socială, POSDRU, apel anunțat a fi lansat în luna decembrie 2013. Majoritatea participanților la întâlnire nu aveau știință despre existența acestei oportunități de finanțare, prezentarea reușind să trezească interes pentru întreprinderile sociale conștientizate ca fiind posibile răspunsuri la multe dintre problemele cu care se confruntă comunitățile de romi din mediul rural și din mediul urban.

Cea de a doua întâlnire a fost organizată în municipiul Bacău, județul Bacău; 21 participanți, 11 proiecte PIP reprezentate.

Prima parte a întâlnirii a fost rezervată vizitei în teritoriu pentru cunoașterea proiectului PIP implementat de parteneriatul format din grupul de inițiativă de romi din comunitatea de romi Valea Șoșii, comuna Poduri, județul Bacău și primăria comunei Poduri. Participanții la întâlnirea de rețea au participat la o întâlnire cu reprezentanții APL – viceprimarul comunei Poduri, județul Bacău, cu membri ai echipei de implementare, în care au fost purtate discuții referitoare la implementarea proiectului în comunitate, atitudinea locuitorilor comunității de romi în ceea ce privește contribuția locală – prestarea unor zile de muncă voluntară în cadrul lucrărilor de reabilitare a drumului, dificultăți și modalități de rezolvare, rezultate și impactul în comunitate a derulării proiectului.

Participanții la cele două evenimente au oferit un feedback pozitiv referitor la procesul de implementare a proiectelor PIP prin suportul acordat de către FRDS pe parcursul tuturor etapelor începând cu cea de facilitare a comunității, continuând cu supervizările pe perioada de implementare și întâlnirile de rețea în care au fost invitate și proiectele care se aflau în perioada post implementare. De asemenea, a fost exprimată dorința de a continua contactul cu FRDS prin accesarea unor noi finanțări în cadrul programelor care se vor deschide, începând cu Programul RO10.

3.3.2 În zona care reunește Transilvania și Banatul

În zona care reunește Transilvania și Banatul, membrii rețelei auto-intitulate „Speranțe”, rețeaua centrelor de zi și a centrelor sociale multifuncționale din Transilvania și Banat, au avut, pe parcursul anului 2013, o singură întâlnire de lucru. Întâlnirea a fost organizată în luna noiembrie, la Turda, în județul Cluj, și a avut 4 obiective importante:

- facilitarea transferului de bune practici între beneficiarii PIP ale căror proiecte se află în diverse stadii de implementare;
- realizarea unui schimb de experiență între beneficiari în scopul asigurării sustenabilității și dezvoltării centrelor de zi și a centrelor sociale multifuncționale;
- analiza stadiului realizării planului de activități al rețelei;
- furnizarea de informații despre noile finanțări active ce pot fi accesate pentru comunitățile de romi.

Din cele 15 proiecte PIP care au vizat realizarea de Centre de zi sau Centre sociale multifuncționale identificate la nivelul regiunii, la întâlnire au participat reprezentanții a 7 comunități/ proiecte.

În cadrul centrului vizitat se derulează mai multe tipuri de activități specifice, de interes pentru comunitățile de romi ce pot fi replicate și în comunitățile participanților la vizită.

Fiecare participant a avut ocazia să prezinte stadiul de derulare a proiectului propriu, au descris activitățile curente, modalitățile de asigurare a sustenabilității proiectului, după încetarea finanțării FRDS. Au fost prezentate, de asemenea, aspecte ce țin de impactul pe termen lung al activităților din centrele de zi, centrele multifuncționale, cum ar fi reducerea abandonului școlar, scăderea numărului de absențe, îmbunătățirea situației școlare a copiilor care au beneficiat/ beneficiază de activitățile centrului educativ. S-au purtat discuții cu privire la importanța și rolul întâlnirilor de rețea în susținerea și dezvoltarea activităților din centrele de zi.

Pe tot parcursul întâlnirii, participanții au avut o prezență activă, fiind interesați de modul în care funcționează centrele de zi după terminarea finanțării proiectului, apreciind serviciile complementare dezvoltate în cadrul centrului vizitat (spălătorie, baie publică).

Participanții au fost foarte interesați de alte surse de finanțare pentru comunitățile de romi și au considerat foarte utile întâlnirile de rețea propunând ca pe lângă grupul electronic de discuții, fiecare participant să identifice surse de finanțare și oportunități de schimburi de bune practici, vizite de studiu, pe care să le valorifice pentru a putea continua activitățile de rețea.

Prin intermediul grupului electronic de discuții, membrii rețelei sunt sprijiniți lunar cu informații privind oportunități de finanțare, aspecte privind funcționarea serviciilor, alte informații de interes.

3.3.3 În zona formată din Muntenia și Oltenia

În această zonă, nu s-a derulat nicio întâlnire de rețea pe parcursul anului 2013, dar membrii rețelei au fost informați periodic despre finanțările active (de exemplu, despre finanțări acordate prin Programul Național de Dezvoltare Rurală, Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane, Fondul ONG în România derulat de Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile, împreună cu Fundația pentru Parteneriat și Centrul de Resurse pentru Comunitățile de Romi, Mecanismul Financiar al Spațiului Economic European (SEE) 2009-2014, Mecanismul Financiar Norvegian 2009-2014, incluzând componentele ce vor fi derulate prin FRDS, etc.) și au fost sprijiniți cu exemple de proiecte. Informațiile despre oportunități de accesare a altor tipuri de finanțări au fost transmise și către alți beneficiari de proiecte PIP din regiune care și-au exprimat intenția de a deveni membri ai rețelei.

CORAI. În cadrul Programului, activitățile de tip rețea vor fi organizate sub umbrela acțiunilor complementare și urmăresc să permită Promotorilor de Proiect să își împărtășească experiențe și bune practici, pe perioada implementării Programului. În cursul anului 2013 în cadrul Programului nu s-au desfășurat acțiuni de facilitare a schimbului de experiență și de dezvoltare a relațiilor de colaborare.

În ceea ce privește acțiunile complementare, FRDS a organizat în luna decembrie 2013 un seminar pe tema dezvoltării comunitare în comunitățile de romi, seminar adresat celor 20 de facilitatori comunitari și celor 3 operatori de help-desk care urmează să activeze în cadrul

---

Programului, având drept scop familiarizarea acestora cu obiectivele și procedurile specifice Programului, cu specificul activităților de facilitare comunitară, dar și a celor de help-desk prevăzute prin Program, în vederea dobândirii cunoștințelor necesare derulării activităților în care aceștia urmează a fi angrenați.

3.4. Sesiuni de instruire adresate beneficiarilor, colaboratorilor și personalului FRDS

Această componentă a activității FRDS urmărește dezvoltarea competențelor personalului FRDS, respectiv creșterea spiritului de inițiativă și implicării membrilor comunității în rezolvarea problemelor locale, precum și învățarea de către beneficiari a unor reguli privind elaborarea și implementarea proiectelor, astfel încât să creeze capacități locale pentru proiecte viitoare sau chiar pentru proiecte individuale care pot contribui la modernizarea și progresul local.

PIP. În condițiile în care nu s-au aprobat noi proiecte PIP, pe parcursul anului 2013 nu s-au organizat nici sesiuni de instruire pentru beneficiari. De asemenea, în condițiile insuficienței resurselor financiare, nu au fost organizate nici sesiuni de instruire pentru colaboratorii și personalul FRDS.

CORAI. În condițiile în care Programul este încă în faza de lansare a apelurilor pentru propuneri de proiecte, nu s-au organizat sesiuni de instruire pentru beneficiari sau colaboratori. În perspectivă însă, având în vedere acțiunile specifice ale Programului și procedurile elaborate pentru managementul și controlul implementării proiectelor care vor fi selectate, aprobate și vor primi finanțare în cadrul Programului, planul de instruire pentru anul următor va cuprinde seminarii/ module de instruire în domeniul achizițiilor pentru Promotorii de Proiect, sesiuni de instruire pentru personalul FRDS privind procedurile operaționale și de lucru, managementul neregulilor și al riscurilor și instruire specială a evaluatorilor pe Procedura operațională privind evaluarea și selecția proiectelor finanțate. Planul de instruire va fi revizuit trimestrial sau ori de câte ori este nevoie, pentru a-l adapta la necesitățile efective de instruire, atât pentru beneficiari, cât și pentru colaboratori și personalul FRDS.

3.5 Relații bilaterale cu entități din Statele donatoare

Acest tip de servicii este furnizat exclusiv în cadrul CORAI.

În ceea ce privește componenta de Relații bilaterale a Programului CORAI, primul demers realizat de FRDS a constat în elaborarea și transmiterea spre aprobarea Comitetului Mecanismului Financiar, în concordanță cu prevederile Acordului de program, a unui Plan de utilizare a fondurilor bilaterale alocate Programului.

De asemenea, FRDS a încurajat și a sprijinit potențialii Promotori de Proiecte pentru identificarea și dezvoltarea unor parteneriate cu entități similare/ relevante din Statele donatoare. În acest sens, OP a lansat la data de 13 decembrie 2013 un apel pentru cereri de finanțare pentru relații bilaterale aferente Măsurii (a), prin intermediul căruia a pus la dispoziția entităților eligibile din România și din Statele donatoare fonduri pentru organizarea de întâlniri, ateliere de lucru, seminarii care să conducă la încheierea unor parteneriate și la elaborarea și depunerea de proiecte comune în cadrul apelurilor lansate. De asemenea, FRDS a creat pe site-ul său o secțiune specială intitulată „Identificare de Parteneri” și și-a anunțat intenția de a organiza seminarii de lucru între potențiali parteneri, pe baza solicitărilor acestora.

---

4. PROIECTE FINANTATE DIN FONDURI PRIVATE

Pe parcursul anului 2013 FRDS a fost implicat, în continuare, în calitate de partener, în implementarea proiectului Project Generation Facility (PGF) anul 2/ Dezvoltarea capacității comunităților de romi, proiect finanțat de Open Society Institute (OSI) și implementat de Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile (FDSC), în calitate de beneficiar al finanțării.

Proiectul a fost finalizat în luna noiembrie 2013, printre realizările lui (contribuția FRDS, în calitate de partener) numărându-se facilitarea a 9 comunități de romi, elaborarea a 5 strategii de dezvoltare locală, incluzând planuri de incluziune a romilor, respectiv elaborarea a 28 de proiecte cu finanțare UE, din care 15 sunt focalizate pe educație, 5 pe inițiative ale tinerilor, 6 pe economie socială, unul pe ocupare și unul pe cooperarea transfrontalieră. Din totalul proiectelor elaborate, 15 au fost depuse spre finanțare, 8 fiind aprobate, totalizând fonduri UE atrase de cca. 1,3 milioane de euro.

Dincolo însă de cifre, pe baza unei abordări participative, intervenția PGF a reușit să stimuleze parteneriatele locale și să creeze un context pentru dialog între principalii actori locali: reprezentanți ai comunităților de romi, reprezentanți ai autorităților locale și ai altor instituții locale, ONG-uri interesate în furnizarea de servicii sociale pentru grupurile dezavantajate etc. Prin implicarea actorilor locali, a crescut nivelul de conștientizare privind necesitatea sprijinirii procesului educațional în rândul comunităților de romi, punând mai multă presiune pe autoritățile locale să adopte sau să sprijine inițiativele care se adresează acestei probleme și responsabilizând și mai mult factorii de decizie de la nivel local. Lucrând împreună la elaborarea proiectelor, toți acești actori locali și-au îmbunătățit abilitățile în identificarea nevoilor comunităților, în identificarea soluțiilor pentru rezolvarea acestor nevoi și și-au îmbunătățit cunoștințele privind proiectele finanțabile cu fonduri UE și oportunitățile de finanțare.

Date fiind rezultatele pozitive înregistrate în cadrul proiectului PGF, finanțatorul (OSI) dorește să continue colaborarea cu FDSC și FRDS, în calitate de partener, și să lanseze un nou proiect PGF în România.

5. OBIECTIVELE ANULUI 2014

PIP. Pentru anul 2014, FRDS și-a stabilit ca obiective următoarele:

- închiderea tuturor proiectelor și finalizarea documentelor aferente;
- realizarea auditului final;
- elaborarea raportului final privind implementarea PIP;
- organizarea închiderii programului și promovarea bunelor practici în ceea ce privește incluziunea socială a romilor.

CORAI. Pentru anul 2014, FRDS și-a stabilit următoarele obiective majore:

- promovarea Programului și a oportunităților oferite de acesta în rândul tuturor factorilor interesați;
- lansarea apelului de propuneri de proiecte Coerent, contractarea tuturor proiectelor aprobate și lansarea implementării lor;
- dezvoltarea relațiilor bilaterale cu Statele donatoare.

ANEXĂ

PROIECTE FINANȚATE PRIN PIP